

Trichocentrum pumilum (Lindl.) M.W.Chase & N.H.Williams

Synoniem: *Oncidium pumilum* Lindl.

Pumilum betekent: klein, laag, dwergachtig. Deze orchidee is de kleinste van groep die bekend staat onder de naam 'ezelsoor-orchideeën'.

Naamgeving

Wie *O. pumilum* voor het eerst heeft gevonden is niet bekend. De plant werd in 1825 door een "correspondent uit Brazilië" naar Yorkshire in Engeland gestuurd. Dit exemplaar werd in het bergland in de omgeving van Botofoga, tegenwoordig een voorstad van Rio de Janeiro, in Brazilië gevonden. J. Lindley, die beschrijvingen van veel *Oncidium*s heeft gemaakt, beschreef reeds in 1825 deze orchidee in "Botanical Register". Een - ouder - synoniem is *Epidendrum ligulatum* Vell.

Verspreiding

O. pumilum komt in Oost- en Zuid-Brazilië, Uruguay en Paraguay voor.

Op de natuurlijke groeiplaatsen van deze orchidee is de luchtvochtigheid hoog: een relatieve luchtvochtigheid tot 100% gedurende de nacht is heel gewoon. Overdag kan deze dalen tot onder 50%.

De temperatuur kan dan tot boven 30 °C oplopen; 's nachts daalt de temperatuur onder 15 °C. Evenwel is de gemiddelde dagtemperatuur in geen enkele maand onder 20 °C.

In de natte tijd kan er plaatselijk meer dan 300 mm regen per maand vallen, maar in de drogere tijd valt er vaak minder dan 50 mm per maand.

O. pumilum groeit in bomen in de volle zon op volledig kale takken.

Let wel: de plant ontvangt daar veel zon, maar tegelijkertijd stroomt de lucht vrijelijk langs de plant. *Oncidium*s worden vanaf Florida, via geheel Centraal-Amerika tot in Argentinië gevonden; zowel in het laagland als in de bergen. Er zijn *Oncidium*s die koud, gematigd en warm moeten worden gekweekt. Hoeveel verschillende soorten er zijn, is niet nauwkeurig bekend. Vermoedens bestaan dat dit geslacht tot 750 soorten omvat.

Beschrijving

O. pumilum is een epifiet. Het is een echte mini: geen enkele afmeting komt boven de 15 cm uit. De plant heeft kleine pseudobulben; hooguit enkele millimeters. Deze pseudobulben worden pas goed zichtbaar als het blad is afgevallen.

De bladeren zijn tot 12 cm lang, halverwege de lengte niet breder dan 2 cm; erg dik en donkergroen van kleur. De bladeren van planten die in de zon groeien, overigens een vereiste voor probleemloze bloei, zijn ietwat rood gespikkeld. Op elke pseudobulbegroeit niet meer dan één blad.

Het rhizoom is kort, zodat de pseudobulben dicht op elkaar zitten.

De iets rood aangelopen bloemstengel ontspruit onder uit de pseudobulbe en is tot 12 cm lang, vaak korter. De bloemstengel is praktisch even lang als het blad ! Per pseudobulbe zijn er vaak twee bloemstengels. De bloemstengel is vertakt. De erg kleine bloemen, ca. 5 mm groot, zitten in trosjes bij elkaar.

De bloempjes zitten zo dicht op elkaar dat ze nauwelijks zijn te tellen. De sepalen en petalen, die iets naar voren zijn omgebogen, zijn heldergeel van kleur; enigszins bruin gespikkeld. De sepalen zijn wat groter dan de petalen. De twee onderste sepalen gaan praktisch geheel verscholen achter de brede drielobbige lip, die voornamelijk geel is. Bij sommige bloemen zijn de holle zijlobben van

de lip wat bruinig gekleurd. Opvallend is de tweedelige, vlezige en geelgekleurde uitstulping bovenaan de onderlap.

De middenlap is meer bruin gekleurd. De bloemen geuren niet of nauwelijks. De bloeitijd is, hier in Nederland, in het voorjaar.

De bloeitijd is ongeveer 14 dagen. De bloemen verschrompelen zeer snel als ze van de plant worden verwijderd.

Plagen

O. pumilum is niet erg gevoelig voor wol- of schildluis; wel voor bladvlekkenziekte die vrij gemakkelijk optreedt als er sprake is van vochtige stagnerende lucht.

Spuiten met Zineb is dan de aangewezen weg; 1 gram per liter water. Uiteraard dienen dan ook maatregelen te worden genomen: zorg voor bewegende lucht rondom de plant om een nieuwe besmetting te voorkomen.

Cultuur

Zoals het uiterlijk van de orchidee met zijn dikke leerachtige bladeren ook al doet vermoeden, vraagt (en verdraagt) *O. pumilum* veel licht. In het bijzonder in de winter moet deze orchidee zeer licht staan.

O. pumilum kan het best gematigd-warm worden gekweekt. Een nachtelijke afkoeling tot 15 °C is gewenst.

Een hoge luchtvochtigheid (van 60 tot 80%) is beslist een vereiste voor een succesvolle teelt.

Deze orchidee wordt het beste gekweekt op een blokje mexifern of op een stukje (eike)schors, waarop bijv. wat *osmunda* is gebonden. Teelt in een klein potje is zeker mogelijk, maar dan moet het mengsel, waarin de orchidee staat, wel erg goed waterdoorlatend zijn.

Hoe u deze orchidee ook kweekt, u dient er voor te zorgen dat de wortels na het gieten of dompelen, weer snel kunnen opdrogen. In de groeiperiode kan deze orchidee, bij een hoge temperatuur, toch vrij veel water verdragen, maar ook dan goed laten drogen na dompelen. De nieuwe scheut is in het begin erg gevoelig voor stagnerend water!

Gedurende de winter, als de pseudobulbe volgroeid is, minder water geven.

De plant verdraagt een wat drogere periode heel goed.

In het groeiseizoen kan worden bemest, maar beslist noodzakelijk is dat niet. Als aan de wensen van deze orchidee kan worden voldaan, is *O. pumilum* een regelmatige bloeier.

Of deze orchidee geschikt is voor serre- of kamerkweek is moeilijk te beantwoorden. Een hoge luchtvochtigheid bij veel licht is dan in de winter van groot belang.

Bijzonderheid

O. pumilum is zeer nauw verwant aan *Oncidium nanum* die nog kleinere bloemen heeft.

Ook lijkt *O. pumilum* enigszins op *Oncidium morenoi*, maar deze soort heeft beslist veel lichtere bloemen (deels wit en deels geel).

Y.D.Feikema